

Active ageing

jako výzva pro kulturu v ČR
Culture as an Opportunity for Active Ageing
in the Czech Republic

29.–30. 9. 2016
Praha

MANIFEST

Ať žije umění

Přiblížení širšímu rámci kulturní participace seniorů

Evropská iniciativa Ať žije umění vznikla v roce 2014 s cílem zajistit a zvýšit účast starších lidí na kulturním dění a také podporovat pozitivní mezi-generační perspektivy.

Iniciativa Ať žije umění vydala tento manifest, který má sloužit jako nástroj k provedení změn. Manifest stanovuje cíle, jež by měly vést k vytvoření širšího rámce kulturní participace seniorů. Je určen členům Evropského parlamentu, tvůrcům politik členských zemí EU a evropským profesionálům z oblasti kultury a zdravotní péče. Vyzýváme v něm k celoevropskému úsilí, jež by vedlo k zavedení tohoto rámce v oblasti politik, praxe, výzkumu a odborné průpravy.

Chceme zde vyzdvihnout blahodárný vliv kultury a umění na duševní, tělesnou a sociální pohodu starších osob. Zdravé stárnutí patří dle Evropské komise k významným společenským výzvám současnosti. Stárnutí populace představuje zásadní výzvu v oblasti makroekonomiky a veřejných rozpočtů, stejně jako výzvu celospolečenskou; otázka zdravého stáří je zvláště problematická s ohledem na onemocnění a postižení související s vyšším věkem. Jak ukazují výzkumy, kulturní participace má na lidské zdraví značný pozitivní vliv, který působí synergicky v rovině individuální, skupinové i společenské.

Kreativní stárnutí hraje klíčovou roli ve zlepšování kvality života seniorů a jejich celkové spokojenosti. Zdůrazňujeme zde proto potřebu dostatečných veřejných investic do tvůrčích programů pro seniory, které jsou určené následujícím čtyřem cílovým skupinám:

1. Duševně či tělesně postiženým, kteří potřebují pomoc;
2. Znevýhodněným starším lidem, chudým či sociálně izolovaným nebo etnickým menšinám;

3. Starším lidem, kteří mají potřebu se umělecky a kulturně vzdělávat;
4. Mezigeneračním skupinám (skupinám starších a mladších osob).

Přínosy kulturní participace seniorů v souvislosti s jejich životní spokojeností bývají obecně zdravotními politikami a zdravotnictvím přehlíženy. Manifest proto předkládá následujících šest pravidel, jimiž by se budoucí politiky a iniciativy měly řídit.

Očekáváme, že v dlouhodobém horizontu budou mít z hlediska zdraví, životní spokojenosti a sociální inkluze starších lidí významný přínos.

1. Vyvinout společné úsilí. Podporovat spolupráci profesionálů z oblasti kultury a zdravotnictví při vytváření kreativních programů pro seniory.
2. Propojovat veřejnou a soukromou sféru. Uzavírat partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a společně vytvářet programy zaměřené na seniory.
3. Zapojit celou Evropu. Spolupracovat s politickými uskupeními, zájmovými skupinami, médii a občany z celé Evropy s cílem formovat nové politiky a iniciativy v oblasti kreativního stárnutí.
4. Modernizovat struktury a postupy. Přezkoumat stávající struktury a postupy a přizpůsobit je potřebám současnosti a dnešních seniorů.
5. Bojovat s ageismem. Zvýšit povědomí o tématu stárnutí a propagovat pozitivnější obraz seniorů ve společnosti.
6. Podporovat sdílení znalostí. Iniciovat vznik nových programů a podporovat ty stávající.

MINISTERSTVO
KULTURY

1

VYVINOUT SPOLEČNÉ ÚSILÍ

Podporovat profesionály z oblasti kultury a zdravotnictví při spoluvytváření kreativních programů pro seniory.

Propojit různé skupiny partnerů (např. umělce, poskytovatele zdravotní péče, tvůrce politik, zástupce seniorských spolků ad.), a tak nalézt nové kreativní přístupy.

Spolupracovat s veřejnými institucemi (např. se školami, kulturními domy, knihovnami), aby bylo umění starším lidem dostupnější.

Vytvořit podnětné programy a politiky, které by finančně a v rámci zákona umožňovaly umělcům pracovat v oblasti zdravotní a sociální péče. Zajistit umělcům respektované profesní postavení.

Zřizovat společné ateliéry pro starší a mladší umělce.

2

PROPOJOVAT VEŘEJNOU A SOUKROMOU SFÉRU

Uzavírat partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a společně vytvářet programy pro seniory.

Poskytovat umělcům základní gerontologické vzdělání v rámci přípravy na práci se staršími lidmi.

Klíčovou úlohu ve vytváření kulturních programů pro seniory svěřit velkým kulturním institucím, ideálně jako součást jejich oficiálního poslání.

Představit a vyzdvihnout výhody kulturní participace seniorů v různých společenských oblastech.

Prostřednictvím spolupráce mezi všemi příslušnými odbory politiky, včetně těch nekonvenčních (např. oblastí mobility) vytvářet podmínky, které by byly nakloněny vztahu seniorů a umění.

3

ZAPOJIT CELOU EVROPU

Spolupracovat s politickými uskupeními, zájmovými skupinami, médii a občany z celé Evropy s cílem vytvořit nové politiky a iniciativy v oblasti kreativního stárnutí.

Vytvořit společný evropský rámec pro kulturní participaci seniorů a zajistit jednotné zastoupení. Dát prostor názorům seniorů v politických otázkách a při veřejných akcích.

Rozvíjet společné (lokální, národní, evropské) vládní strategie podporující politiku kreativního stárnutí. Přizvat seniory jako partnery do diskuse.

Zahájit mezigenerační programy. Oslovit seniory na sociálních sítích a povzbudit je k účasti na kulturním a uměleckém dění.

Založit databázi pro mezinárodní vědecký výzkum, který by sledoval dopady a přínosy kulturní participace v otázce duševní pohody seniorů. Sdílet výsledky na evropské úrovni.

4

MODERNIZOVAT STRUKTURY A POSTUPY

Přezkoumat stávající struktury a postupy a přizpůsobit je potřebám současnosti a dnešních seniorů.

Hledat nové možnosti financování. Propojit různorodé přidružené cíle z různých oblastí politik za účelem společného financování kreativních programů pro seniory.

Přezkoumat současný systém analyzování cílů programů a projektů. Zaměřit se více na jejich obsahovou stránku namísto upřednostnění stránky administrativní a finanční.

Zajistit granty na výzkumy zaměřující se na vztahy mezi kulturou a seniory. Cílem je získat poznatky

pro rozvoj příslušných programů a politik a podpořit mezinárodní a multidisciplinární spolupráci.

5

BOJOVAT S AGEISMEM

Zvýšit povědomí o tématu stárnutí a propagovat pozitivnější obraz seniorů ve společnosti.

Potírat diskriminaci starších lidí prostřednictvím národních a celoevropských kampaní proti ageismu. Prezentovat seniory jako dynamickou skupinu, která je nedílnou součástí společnosti a která se podílí na jejím fungování.

Dát starším lidem prostor, aby mohly obhájit své potřeby a svobodně rozhodovat o svém životě.

Představovat příklady úspěšné kulturní participace seniorů na evropských konferencích a seminářích, které se věnují jak zdravotní a sociální péči, tak umění a kultuře.

Přesvědčit umělce, kteří chtějí pracovat se staršími lidmi, aby se zbavili svých případných předsudků a negativních očekávání. Místo toho poukázat na slibný umělecký potenciál této nové cílové skupiny.

6

PODPOROVAT SDÍLENÍ ZNALOSTÍ

Iniciovat vznik nových programů a podporovat ty stávající.

Rozpoznat skrytý potenciál. Zajímavé podněty se objevují mezi vznikajícími inovativními projekty (tzv. startupy). Proto je jim třeba věnovat pozornost, aby se mohly plně rozvinout.

Uchovávat v budoucnu využitelné znalosti a ověřené metody a zároveň podporovat rozvoj adaptabilních a přenositelných programů.

Vybídnout ministerstva zdravotnictví a kultury ke vzájemné spolupráci na vytváření svých politik.

Zařadit téma umění v oblasti zdravotní a sociální péče do osnov uměleckých škol. Vytvářet vzdělávací programy pro sociální pracovníky a pečovatele, které by vycházely z již existujících úspěšných programů. Podporovat evropskou spolupráci vedoucí k budoucímu rozvoji.

